

המשיבים

קו ההלכה הספרדי

הלכה למעשה

שו"ת עם הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א
ראש י"קו ההלכה הספרדי

סדר ההשתטחות בקברי הצדיקים

לרגל יומא דהילולא של גאון עוזנו ותפארתנו מרן רבינו הגדול עובדיה יוסף זיע"א קיבצנו כמה גרגירים על מעלת ההשתטחות בקברי צדיקים והסדר הראוי.

מה המקור לעשות אזכרה והילולא ביום פטירת הצדיקים?

שורש למנהג קדום זה מובא בדברי רש"י (יבמות קכב. ד"ה בתלתא), "ובתשובת הגאונים מצאתי כל הנך רגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול, קובעים אותו לכבודו. ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום, מתקבצים ת"ח מכל סביביו, ובאים על קברו עם שאר העם להשיב ישיבה שם". ובשו"ת תורה לשמה (סי' תצג) כתב הביא דברי רש"י, וכתב שמכאן יש ללמוד כי הרוצה להשתטח על קברי הצדיקים, ודאי יש עדיפות ללכת ביום פטירתם, שהוא יומא דהילולא. וכן מצינו סמך מדברי הוזהר (פרשת ויחי רמה): שהקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים ואילו היו יודעים עד כמה הקב"ה שמח בהם היו שמחים באותו היום שהסתלקו מן העולם. ועי' בשו"ת רב פעלים (ח"ד או"ח סי' מ"א). וכתב במעבר יבק (פ"ז) "ולכן יום פטירת הצדיק נקרא הילולא. כדחזינו בעובדא דר' יצחק בזוהר (ויחי ריז): שאמר רשב"י באדרת האיזני שיביאו לו את ר' יצחק שהיה ערב לו "זכאה חולקיה" משמע מכאן שיום הסתלקות הצדיקים הוא יום שמחה וחדוה בשבילם. וכן איתא בש"ס מו"ק (כה); רוכב ערבות עש ושמוח בבא אליו נפש נקי וצדיק וכתב ר"א גלאנטי בספרו קינת סתרים על מגילת איכה (פ"ה פס"ב בפירושו המילים 'במחיר יבואו') וז"ל "בשעת פטירת הצדיק מתעוררים כל מעשיו שעשה בעולם וכל התורה וכו', כלם חוזרים ומתחדשים, והוא בסוד 'בהילולא רבה דר"ש תהא מתקן פתוריה'. ועיין בספר חומת אנך למרן החיד"א (קהלת פ"א פס"א 'עת ללדת') שיום הפטירה מזלו של האדם חזק ובריא, כמו יום הלידה.

מה מקור המנהג להתפלל על קברי הצדיקים ומה המעלה בכך?

מעלה גדולה לעלות ולהשתטח בקברי הצדיקים, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחיים. והמתים מתפללים עבור החיים, כמובא בגמ' תענית (טז). מדוע יוצאים לבית הקברות כדי שייבקשו עלינו המתים רחמים. ובגמ' שם (כג): על ר' מני בנו של ר' יונה שזעירוהו משפחת הנשיאים, והשתטח על קבר אביו וחדלו מלצער אותו. ומצאנו גם אצל כלב שהלך להתפלל על קברי האבות, שינצל מעצת מרגלים (גמ' סוטה לד: הבוא ברש"י עה"ה פר' שלח יג כב). ובזוהר פרשת שמות (טז). מובא אלמלי תפילת המתים על החיים לא היינו מתקיימים אפי' חצי יום. וכן במדרש (בראשית רבה פר' פב אות' הובא ברש"י עה"ה פר' ויחי מח ז), שיעקב אבינו קבר את רחל אמנו בדרך אפרת, משום שראה ברוח קדשו שהגלויות עתידות לעבור דרך שם, לפיכך קברה שם כדי שתהא מבקשת רחמים על בניה, ובעין יעקב עמ"ס סוטה (דף יד ע"א בהגהות הבי"ח על השי"ס שם ציטט מימרא זו) מפני מה נסתרת קברו של משה מעיני בשר ודם, מפני שגולו וידוע לפני הקב"ה שעתידי בית המקדש להיחרב, וישראל יגלו מארצם, שמא יבואו לקבורתו של משה ויעמדו בבכי וכו', ועומד משה ומבטל את הגזירה מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחיים. וכן מבואר בספר הישר (פרשת וישב) שיוסף הצדיק השתטח על קבר אמו כאשר נמכר לעבד בדרכו למצרים. ובדרשות הר"ן (הדרוש השמיני) כתב, שהתפילה שם רצויה ביותר.

האם יש למנהג זה שורש בהלכה?

מובא בשלחן ערוך לגבי התעניות שעושים בשנת בצורת (או"ח סימן תקע"ט) "שבע תעניות האלו אחר שמתפללים, יוצאים כל העם לבית הקברות ובוכים ומתחננים שם" וברמ"א בהלכות ראש השנה (סימן תקפ"א) כתב "ויש מקומות ונהגין לילך על הקברים ולהרבות שם בתחינות" ובמהרי"ל כתב "ביה"ק הוא מקום מנוחת הצדיקים, ומתוך כך הוא מקום קדוש וטהור והתפלה מתקבלת ביותר על אדמת קודש, ואל שים מגמתו אל המתים, אך יבקש מהש"י שירחם עליו בזכותם". ובשו"ת יחה דעת (ח"ה סי' נז הערה ב') הביא דברי הפוסקים שאף יש בזה מצווה.

כשעולים לקברו של צדיק מה הטוב ביותר לעשות?

המעלה הגדולה ביותר ללמוד תורה ליד ציונו של הצדיק וכך היה נוהג רבינו האריז"ל (שער הגלגולים הקדמה ל"ז) שהיה מסתכל בנשמות הצדיקים מרחוק והיה מדבר עמם ולומד מהם כמה סתרי תורה, וכן מובא בספר גירושין לרמ"ק שהרמ"ק ורבינו שלמה אלקבץ היו גולים למערות הצדיקים ועוסקים בסודות התורה. והטוב ביותר ללמוד מתורת אותו צדיק על קברו שבזה גורם לו עונג ונחת רוח עילאי ביותר כמובא בפסיקתא (רבתי פרשה ב פס' זכור) "אם היה עובר בין הקברות והיה יודע שצדיק קבור שם, צריך להזכירו במעשיו". וכתב הרד"ל בהגהותיו "מכאן מקור המנהג לקרות עיק הצדיקים פסוקים ממאמרם מעיניו של אותו צדיק". ובגמ' יבמות (צ ע"א) "ארי"

שע"י קו ההלכה הספרדי

כיצד מותר ללמוד תורה בבית הקברות, האם אין כאן משום "לועג לרש"י?

מרון בשו"ע (יו"ד שס"ז סי"ג) כתב "לא יהלך בביה"ק או בתוך ד' אמות של מת או של קבר, וסי"ת בזרועו ויקרא בו או יתפלל, וה"ה על פה אסור לקרות, אפי"כ לכבוד המת כמו שנתבאר". והטעם שאסור אם אי"ז לכבוד משום לועג לרש. וכתב הטי"ז (סי' שדמ סק"ה) משמע על הרבה גדולים שהיו מקפידים בדבר זה, אפילו בדרוש שעל המת, כל שאי"ז לכבודו. עכ"ד. ויש ראשונים שהחמירו בזה מאוד, הטור (סי' שדמ) כתב בשם רבינו האי, ד"ת אפי' חוץ לד"א אסור. ולדעת המרדכי (מו"ק סי' תתק"ח) כל אותו החדר שהמת שם וה"ה המצבה חשוב כד' אמות, וכ"פ הבי"ח. אמנם מרון בשו"ע (שם) לא פסק כדעות אלו (עיין ביאור הגר"א שם אות ח שלא כדעת הש"ך).

אבל לכבוד המת אינו נחשב כלועג לו, וכפי שפסק מרן השו"ע (שם סי' שד"מ סעי' יז) "מותר לומר פסוקים ודרשה לכבוד המת בתוך ד"א, או בביה"ק". לכן נוהגים לומר קודם הלימוד שאנו לומדים לכבוד ולעי"י הנפטרים ושבוכות לימוד זה ימשך נחת רוח לכל הצדיקים הקבורים פה ובפרט לצדיק פלוני אלמוני (עיין חזו"ע אבלות ח"ג עמ' ריא). וכן מותר ללמוד דבריו של המת על קברו, כן כתב הבי"ח (סי' שדמ) וז"ל "ודבריו של מת מותר אפי' בד"ת, אפי' תוך ד' אמות, ללמוד תורת הצדיק על קברו". וכ"פ השי"ך (סי"ק יא).

ועי' עוד בזה בזוהר (פרשת וישב קפה): ובספר חסידים (סי' רכד) "וכל האומר דבר שמועה מפייהם, הם מתפללים עליו שם, ומליצים טובה עליו". ועי' עוד בספר שפתי צדיקים (עמ' 17 להגהצ"ס מוצפי זצוק"ל ובשו"ת מבשרת ציון להגר"ב צ מוצפי (ח"ד סי' סד) בארוכה בנושא זה).

כשבים להתפלל על המצבה נוהגים להניח אבן עליה, האם צריך לסלק את האבן לפני שהולך או להשאירה על גבי המצבה?

כשמסיימים התפלה כדי ללכת משם נוהגים לסלקה, ויש מבני אשכנז שנהגו להשאירה שם, והמקובלים נזהרים מאד לסלק האבן כשמסיימים תפילתם. והטעם כתב בספר שפתי צדיקים (עמ' 22) ובשו"ת מבשרת ציון (ח"ד סי' סה) שהביא בשם המקובלים שיש להקפיד לסלק את האבן בצאתו מטעם שהנחת האבן עפ"י הסוד יש רמז גדול להזמין את ניצוץ הנשמה שתרד ותשב עליה בבחינת כסא, וכשיוצא האדם משם יש לו לסלקה, כדי לרמוז שהנשמה תחזור למקומה, ואין זה משורת דרך ארץ שיהא הוא הולך בעוד הניצוץ נמצא על המצבה, וגם אחר שהלך וחזרה הנשמה למקומה, לא טוב להשאיר האבן שהיה בחינת כסא פנוי וריק במקום, מטעמים שבנסתר, אלא יש לסלקה, ולכן ראוי גם לסלק כל האבנים שע"ג ציוני הצדיקים שהצטברו שם. ונראה שאלו המניחים את האבנים במקומם ולא מסלקים אותם, הוא עפ"י הפשט, ומקורו בתלמוד ירושלמי (כלאים פ"ט ה"ד) כיון שהם מגיעין לא"י הן נטלין גוש עפר ומניחין על ארון דכתיב וכפר אדמתו עמו.

עד כמה נחשב לאדם שהיה על ציונו של הצדיק אם אינו מגיע לציונו ממש עקב העומס, וכן מה יעשו כהנים?

כהנים ומי שאינם יכול לבוא אצל המצבה נהגו לעמוד מחוץ למקום ולהתפלל, ונחשב להם כאילו השתטחו על המצבה. ויש תועלת בדבר כי המתים מרגישים ושומחים כשבים אצל קברם, ועי' בספר ההשתטחות למהר"ן מברסלב, כל שבא "סמוך" לביה"ק זוכה להמשיך כל התיקונים הנפלאים. וכ"כ בקונטרס החיחילי (בית עולמים פרק טו נב) שיש תועלת גם לעומדים מרחוק, כי נפש המת עומדת ע"ג המצבה ומביטה למרחוק, והביא ראיה מהזוהר (שמות טז). ממעשה לווי בר לחמא, שהודיעו שבנו עובר בקרבת מקום, ושמוח הנפטר ועמד לראותו. וכ"כ בשו"ת צמח יהודה (ח"ד סי' פה) שכך היה נוהג האור שמח לעשות לבוא עד שער בית הקברות, ולעמוד שם בחוץ, לעשות את כל ההשתטחות כראוי, ולהביא אח"כ מנין ולהתפלל עמם כנהוג. והוסיף שכך נהגו כל הגדולים.

קו ההלכה הספרדי

ייעוץ ומענה הלכתי בתחומי החיים
שלוחות יעודיות לנושאים שונים

קו ההלכה הספרדי

*3030

לרגל יום ההילולה האחד עשר, ברגשי גיל

והדרת כבוד זכינו להיכנס אל הקודש פנימה,

למורנו ורבינו מרן הראשון לציון וראש הישיבה הגדולה

'חזון עובדיה', הגאון המופלג רבנו יצחק יוסף שליט"א

העומד בנשיאות "קו ההלכה הספרדי" לקבל ממנו גרגירים

ופנינים על דמותו האדירה של אביו הגדול אביר הרועים מרן

רבינו הגדול עובדיה יוסף זצוק"ל זיע"א, בבחינת מזקנים אתבונן.

קשה היה להוציא את מרן שליט"א כדרכו בקודש מרן הראש"ל ספון עסוק בכתיבת חיבורים, עליהם הוא שוקד במשך עשרות שנים, ומוציא לאור כל העלומה, וכל מעייניו נתונים בהמשך הרבצת תורה בכתב ובעל פה, אך נעתר לבקשתנו לכבוד אביו רבינו הגדול זצוק"ל.

מרן זכה למעלותיו בזכות התמדתו בתורה

ההתמדה והשקיעות של מרן זצ"ל בתורה"ק היתה

מיוחדת, יש המתפעלים מהזיכרון המופלא של מרן זיע"א.

אבל לא שמים לב שכדי לזכור צריך לדעת הרבה, ללמוד

הרבה, ומהשקיעות בלימוד מגיע כח הזכרון. דילג על שעות שינה ואכילה,

מרוב אהבתו לתורה, למרות שהיה ישן בדרך כלל אחרי השעה שלוש

לפנות בוקר, היה קם מוקדם ומתחיל את הבוקר בלימוד התורה, ואח"כ

נכנס להתפלל במנין של שבע, ואחרי התפלה היה רץ לחדר הלימוד,

בחשק עצום, כמי שנלחם על נפשו. אחרי כן היו מתחננים אליו, אבא הגיע

זמן של ארוחת הבוקר, ולא שעה אליהם, עוד מעט, ושוב משיב עוד מעט,

עד שהרבנית ע"ה היתה מכבה את אור החשמל כדי שיקום לאכול. יש חלק

מראשי הישיבות שהקדישו הרבה מאד מזמנם בשיחות אישיות עם מאות

בחורים, עסקו בעניני חינוך, עסקו בעניני גיוס כספים לישיבה שבראשותם,

והקימו עולה של תורה כפשוטו, אבל מרן כל כולו היה קודש ללימוד בלא

הפסק ובלא שיחות אישיות.

באהבתה ישגה תמיד

עוד בהיותו צעיר שהיו מדברים עמו אפילו בני המשפחה, ולא היה שומע

מאומה, צועקים, ואינו שומע, מחמת שקיעות בסוגיא שבה היה עסוק, והיו

צריכים להמתין איזה זמן עד שישמע וירגיש באותם שבאו בצל קורתו.

ישנו תיעוד מיוחד שראש הממשלה נכנס לחדרו של מרן עם כל הפמליה

והמולה גדולה ומרן היה שקוע ולא שם לב, וכשניסה מאן דהוא לעורר את

מרן עצר אותו ראש הממשלה ואמר לו להמתין ועמד משתאה כמה דקות

עד שמרן שם לבו לכך.

לפני שנים רצה חכ"א להתלוות למרן אאמו"ר לנסיעה בצרפת, והשיב לו

בחיוב, אך הזהיר אותו כמה וכמה פעמים שלא ישכח להביא ספר "תורה

תמימה", ולא הבין למה למה חשוב לרב כ"כ דבר זה שהזהיר עליו כמה

פעמים, וביום הנסיעה הגיע אותו חכם, ותיכף שאל אותו אם

הביא את הספר, ונענה בחיוב, אחרי כן, כשהגיעו לשאלות

ששואלים בשדה התעופה לכל אדם בזמן הבדיקות, פתח

הרב את ספר תורה תמימה, ובין שאלה לשאלה היה

מעיין בחידוש אחד שהובא שם, ואז הבין שהרב חשש

כל כך לנצל את אותן דקות, שלא יהיה ביטול תורה.

אירע לילה אחד הרב היה חולה בשפעת קשה, ואף על

פי כן התאמץ בלימוד התורה הקדושה ללא הפסקה,

אך בשעה עשר בלילה הוכרח לשכב לנוח לאגור כוחות,

וכך עשה, אולם אחר כמחצית השעה קם משינתו בירך

ברכות התורה ושב לכתבת חידושי התורה,

והתאמץ שוב עד שהוכרח בשנית לשכב,

ביום עיון בקו ההלכה

שכב כמה דקות, ושוב קם אל לימודו, וחוזר חלילה, בני הבית היו מודאגים על מצב בריאותו ובגיל זקנה, שאלוהו לפשר הדבר, מדוע איננו ישן כראוי, וקוטע את שנתו בתכיפות, ולא ענה להם, ומשהפצירו שוב ושוב, ענה להם, אני באפיסת כוחות מוכרח לשכב, ישן כמה דקות, ואז מגיע אלי הרמב"ם ומעיר אותי, קום קום אסור לך לישון.

אמר לי פעם מרן אאמו"ר, שבצעירותו לא התענין

בשום ענין אחר מלבד עסק התורה הקדושה ובירור

הסוגיות, ועד שנעשה לדיין לא הביט בעיתון [כמובן חרדי],

ואף שהיו תקופות סוערות של השואה ומלחמות בעם ישראל, עם כל זה

לא הציץ מעולם בעיתון. וכן לא שמע חדשות כלל ועיקר, ובמשך עשרות

שנים כל מחוה היה רק בבירור עניני הלכה בראיות מהש"ס והפוסקים. וכיון

ששום דבר מעניני העולם לא ענין אותו, לכן כח הריכוז שלו בתורה הוא

נפלא. היה לומד ללא הפסקה, ורק כאשר נתמנה לביה"ד בגיל 32, התחיל

לקבל עתון המודיע, והיה מציץ בכותרות בלבד, ועד אז לא הסכים שיהיה

לו שעון, ולמד בכל זמן שעדין יש כוח, לא יושנים, רק כשנרדמים, ואח"כ

מחמת מעשה הסכים שיהיה לו שעון. ואמר לי בזה"ל, שסוד הצלחתו הוא

אך ורק בכך שהיה שקוע בלימוד בלא שידע והתעניין בשום ענין אחר, וכל

מה שהיה מענין אותו היו רק דברי הש"ס הראשונים והאחרונים.

מרן אאמו"ר היה בעל צמאון עצום לתורה, לעבודת ה', בלי שום מנוחה.

גם כשהיה למעלה מגיל תשעים לומד עוד ועוד מנצל כל רגע, בעמל

ויגיעה, סמוך לאור הבוקר, בלי שום מנוחה, לימוד רצוף, לא לבטל רגע.

מעולם לא שבע מהלימוד שלמד. כשהיינו באים אליו היה מציין לשבח

שלא היינו מעורבים כלל בעניני פוליטיקה, וחיזק אותנו בזה שלא להפגש

ולהתרועע עם פוליטקאים אפילו חרדים, כי זה גוזל את הזמן והשקיעות

בלימוד. ואכן, ב"ה זכינו שמעולם לא התערבנו בפוליטיקה, ועד שנבחרנו

לרב ראשי מעולם לא נפגשנו עם אנשי הממשל החילוניים, התרחקנו

מפעילות פוליטית, והיה כל מעיינינו בכתיבה ובשיעורים.

מרן זכה להנהגת הדור בכח מסירות נפש לכלל ולפרט

רבים שואלים כיצד זכה מרן להנהגת הדור באופן שכולם יהיו כפופים

אליו, איתא בחז"ל שהאבות הקדושים רצו לפני השי"ת כסוסים בין ביצעי

המים. אדם שיכול להפוך את עצמו לכוחות סוס שהם כוחות

אדירים, ועוד, בתוך ביצות, במקום שיש משיכה הפוכה לא

שייך ללכת כל שכן לרוץ, הם מיצו את כל כוחות אנוש.

ללא הגבלה, כל השלמויות בלי גבול. אם האדם לומד

בשביל עצמו, הוא מתעייף, ושוב כבר אין לו כח. אבל

כאן שכל המטרה היא רק בשביל כבוד אלקים, לכן לא

מתייגעים.

מרן זיע"א היה מכתת רגליו לכל צורך של זיכוי הרבים

וכל מקום שראה שיש בו הגדלת תורה וקדושה לא

היה נרתע מהקושי והיה פועל ללא ליאות. פעמים שהיה

פועל בשביל לזכות אלפים בכנסים ובהקמת כל המפעלים

העצומים של אל המעיין ורשת החינוך וכו',

בהכרעות כבדות משקל בשאלות קו ההלכה

ופעמים שהיה פועל אצל יחידים באופן שידע שיוכל להשפיע.

זכרני שבשבטנו על כס "הראשון לציון" הגיע לביקור ראשון בעיר חיפה, ורבה של העיר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל אמר, שלא התואר מכבד את מרן, אלא מרן הוא זה שמכבד את התואר, כי היו הרבה ראשונים לציון, היו כאלה שהתואר הוסיף להם וכיבד אותם, בלי התואר לא היו נכנסים להיסטוריה של הראשונים לציון, אבל אצל מרן נושא התואר הוא זה שהרים את קרן התואר הראשון לציון, מה שלא זכו לזה אחרים.

אירע, ששמע שבשכונת הגבעה הצרפתית אין מקווה מכיוון שרוב המשפחות אינן שומרות טהרת המשפחה, ולכן המועצה הדתית לא הקצתה תקציב לצורך הקמת מקווה טהרה, ומרן התקשר לגאון הגדול הרב בצלאל זולטי זצוק"ל שכיהן כרבה הראשי של ירושלים, וביקש ממנו לפעול להקמת מקווה. ולאחר שבנו את המקווה הבלנית התלוננה בפני מרן שכמעט ולא מגיעות נשים. או אז התקשר מרן לרב זולטי וביקש ממנו להתלוות אליו לביקורי בית בשכונה זו, וכך הלכו מבית לבית כדי לעודד ולחזק לשמור את המצוה היקרה של טהרת המשפחה, היו דופקים בדלתות הבתים וכשהיו האנשים רואים את הרב הראשי עם גלימתו עומד בפתח הבית, היו נרתעים ומזמינים אותם להיכנס וכך דיברו על ליבם של האנשים והצליחו להפוך את השכונה שרובן של הנשים שמרו את המצווה הנפלאה.

ועוד מעשה שפעם אחת בליל שבת קודש לאחר הדרשה בישיבת פורת יוסף, הגיע לביתו הגאון רבי צבי סימן טוב, רבם של האפגנים, וסיפר למרן שיש בעל "בסטה" אחד משוק הבוכרים, שיש לו שבעה בנים שלומדים בב"ס דתי לאומי, מוריה, ובזמנו רוב הלומדים שם היו יוצאים חילוניים, וביקש שמרן יתלווה אליו בגשם ובקור, לדבר על לבו של אותו אדם להעביר את בנו לתלמוד תורה בני ציון. מיד ללא שהיות פנה ללכת לביתו מרחק כחצי שעה הליכה על אף שהיו גשמים עזים. אותו אדם התרגש לראות את מרן עומד בפתח ביתו וכמובן שהכניסו לביתו וכך לאחר שעה ארוכה דיבר על לבו ושיכנע אותו להכניס את בנו לת"ת בני ציון, ואח"כ למסגרות ישיבתיות, וכל בנו נכדיו וניניו כיום תלמידי חכמים גדולים מזכי הרבים.

חזונו של מרן זיע"א הרמת קרן התורה בפסיקת הלכה

ב"ה שנים האחרונות ישנה תופעה היום של יותר ויותר אברכים ששקועים בהלכה ושולטים בה בעוז עד שמגיעים להוראה, גם אצלכם ראיתי ב'קו ההלכה הספרדי' שמכהנים כשלוש מאות רבנים רובם ספרדים, ת"ח גדולים המשיבים בשלל תחומים ונושאים והופכים להיות פוסקי הלכות ברמה גבוהה, העיסוק בהלכה למעשה הפך להיות נכסי צאן ברזל בעולם התורה הספרדי. אכן שהחזון של מרן זיע"א התגשם. האבא מסר את נפשו על זה, ריבוי לימוד ההלכה היום בזכותו של מרן זיע"א, לפני שישים שנה כמעט לא היו כוללים של הלכה, וזלזלו בלימוד ההלכה,

ולא נתנו ערך לפוסקי הלכות. ההערכה היתה נתונה בעיקר לגדולים שעסקו בלומדות כל ימיהם. בזכות מרן אאמ"ר ב"ה התחילו כולם להעריך ולהבין דקדוק ההלכה מה הוא, לא היה כמותו שהחדיר בעם ישראל את לימוד ההלכה במקורותיה, את בירור ההלכה לאמיתו. בב"י, ש"ך וט"ז, פתחי תשובה ורעק"א, והראה לצבור איך לומדים הלכה בעיון. כשהיינו קטנים לא הבנו למה היה חוזר על זה כל הזמן, תלמדו הלכה למעשה, העיקר זה הלכה למעשה וכו'. אבל אחרי שנים ראינו את התועלת שבדה, כמה פני הדור השתנו על ידי דברי המוסר שלו שהחדיר בציבור.

ובאמת עיקר גדר תלמיד חכם הוא, מי שיודע הלכה למעשה. וראה בהליכות עולם (ח"ח פרשת כי תצא) שאם אינו יודע לפסוק הלכה, א"צ לעמוד מפניו. ואמר לי שגם לענין לויית המת, לא להוציא את הכולל רק לגדול שהיה מורה הוראות.

אבא מסר נפשו על ההלכה, ולכן זכה שבכל מקום הלכה כמותו. כולם ראו בעליל את הסייעתא דשמיא בהלכות שהורה בשיעוריו ובספריו. מלבד עצם מה שדבריו התקבלו בתפוצות ישראל, עוד זכה לבטל הרבה מנהגים משובשים, ולהנהיג כמה וכמה מנהגים ראויים. וגם בענין ה"שיעורי המידות" שיצא בדברים חוצבי להבות, שהאמת כדברי הרמב"ם ומרן ומנהג הספרדים וארץ ישראל מדורי דורות, הנה ככל שמוצאים היום ממצאים בחפירות ומזיאוונים וכדו', רואים העוד ועוד וכחות לשיעור שלנו, וכן כיו"ב בגופי הלכות רבים, ככל שחוקרים מוצאים עוד ראיות והוכחות לדעתו של מרן אאמ"ר בהלכה.

אשרי י'קו ההלכה הספרדי' שזכו להעמיד רבנים שימשיכו את דרכו של מרן זיע"א ועל ידי כך המון העם מקבלים את המענה על פי שיטתו של מרן אאמ"ר זיע"א. הרב אליהו שושן שליט"א יחד עם הגאון הרב ריון אשכנזי שליט"א הקימו את קו ההלכה, והפיצו את ההלכות של מרן לרבים.

צריך לפסוק כדעת מרן זיע"א גם לבני התורה ולא רק להמון העם

לפני זמן מסויים פנה ראש ישיבה מפורסם אחד לאחד מרבני קו ההלכה ושאל אותו כמו מי הם פוסקים לרבים, וכאשר השיב לו שקו ההלכה עומד בנשיאותו, וההלכות נמסרות כפי הנאמר בילקוט יוסף, אמר לו אותו ראש

ישיבה, לבני תורה תפסוק כמו חכם בן ציון, ורק לבעלי בתים תפסוק כמו חכם עובדיה. וכאשר סיפר לי זאת, אמרתי לו, לא תאבה אליו ולא תשמע בקולו, מ א י פ א הסמכות

מרן מעיין בפעילות קו ההלכה

שלו לומר לך מה לענות?! כי יש לצערנו אצל חלק מסויים מגמה להחזיר שפסקי מרן זצ"ל הם לבעלי בתים, ופסקי חכם בן ציון לבני תורה, ואלו שטויות, שהרי אנחנו בשיעורים שלנו מביאים את דברי חכם בן ציון ומחזקים את דברי מרן דוקא בעיון ובסברות חזקות, והכל בכבוד גדול, מאות הלכות, ואברכים שומעים ומשתכנעים שעם כל הכבוד שכולנו רוחשים לחכם בן ציון, שהיה מגדולי הדור שלנו, ויושר עיונו היה מבעית, מכל מקום גדולתו של מרן

זצ"ל בהלכה, היתה גדולה מאד עד שאין לו אח ורע בדורות האחרונים, וכבר אמרו בגמ' עבודה זרה ז. אם האחד גדול מחבירו הלכה כמו הגדול. ולכן חיזקנו את ידיו שיפסוק לכולם כמו מרן זצ"ל ורק המחמיר לעצמו תבוא עליו ברכה. וחלילה לקבל את הדברים שאמרו לו שלאברכים יפסוק כמו חכם בן ציון, שאלו דברים פשוט לא נכונים, ונובעים מחוסר הערכה כדבעי למרן זצ"ל. ולדוגמא מה שפסק חכם בן ציון שבמצוות דרבנן אין צריך כוונה. והוא אינו נכון, שהרי מרן בש"ע בסי' ריג ובסי' ריט, ובהלכי מגילה, מבואר להדיא שגם מצוות דרבנן צריכות כוונה. ואם כן מה זה שייך לאברכים או לבעלי בתים. תמיד יש להורות כדעת מרן זצ"ל.

רוחו של מרן זיע"א עדיין מפעמת בקרבנו

עברו כבר אחד עשר שנים מפטירתו של גאון עוזנו, אך עדיין רוחו פועמת בעוז בכל העולם, ספריו ופסיקותיו הם אבן יסוד לכולם, דמותו נלמדת בגני ילדים, אנשים נשים זקנים ונערים נוהרים לקברו מידי יום, לא תצא דקה אחת שקברו ריק מאנשים. קרוב ל-100 ספרים יצאו על מרן אחר פטירתו, לכל שכבות הגלאים, דבר שאף גדול לא זכה לו בשנים האחרונות, למרן היה קשר נפשי לכל אחד מאתנו, אף לבני הדור הצעיר שבכלל לא זכה להכיר אישית את מרן. וזו מידה כנגד מידה, כל ימיו של מרן האבא הייתה עיקר מחשבתו ומגמתו מה יהיה עם הדורות הבאים, כיצד יגדלו הגדדים בדרך התורה הטהורה וייעשו לתישיים, ולא סתם תישיים, שאיפתו הייתה שיצאו 'אריות בתורה' לא פחות. כבר בבחרותו מסר נפשו כבר על תקנת הדור הבא אחריו, וכן הלאה, ובעשרות השנים האחרונות שקד על תקנת כל הדורות שימצאו דרך ברורה בהלכה, דרך ברורה בהשקפה, תורת אמת זכה וברה, שילכו לאורה. ומידה כנגד מידה הדורות הבאים מדובקים בו כי הוא שקד על תקנתם.

מרן זיע"א הוא מאותם הגדולים שלא חיו רק בשביל דורם, אלא בשביל הדורות הבאים אחריהם, באותה שורה של ענקי הדורות שהיו מופלגים בדורותם, וזכו ללמוד היטב את כל תורת קודמיהם, ולחבר הכל ולסלול הכל, וליתן לפני בני הדורות שלחן ערוך פסקי הלכה, ולאורם הלכו כל בני הדורות.

לחתור אל האמת ללא חת

עוד מימי עלומיו יצא אל עם בית ישראל ללמדם תורה ומצוות, והאיר להם את החשיכה. ובאותם הימים שהער"ב הטילו את חיתתם באופן נורא ומכח זה שבו את

מעיון בקונטרס פסקי ילקוט יוסף מיוחדים שהוצא לרבני קו ההלכה

שביים, פרץ את גדותיהם ויצא בשיעורי תורה, ודיבר בגלוי נגד דרכם ועלילותם, וזרזם על טהרת הבית, וגידול הילדים על ברכי התורה, עד שהקים דור של תורה והחזיר עטרה ליושנה. ונטל מקלו ותרמילו וגלה ממקום למקום לייסד קהלות הקודש ברוב התפוצות. וכן בארה"ק, עוד בטרם שהקים את רשת החינוך, אשר תחתיה עברו מאות אלפי ילדים שנתחנכו לתורה, ומהם הם כהיום רוב תלמידי הישיבות בארה"ק. היה פועל לרישום ילדים לחינוך העצמאי.

והעיקר הוא שתהיה פסיקה ולימוד לשם שמים, לא על מנת לקנטר ולהתגדל, פעמים שרב הורה הוראה וגילה לאמ"כ שטעה, שלא יתבייש, ויאמר 'טעיתי', לא ינסה להצדיק את עצמו עם כל מיני סברות ופוסקים דחויים מהלכה, אלא לחתור כל הזמן לחפש את האמת לאמיתה של תורה.

העולם מכיר את 'הרב עובדיה' כענק בתורה, אבל את עוצם היראת שמים עד כמה לא מכירים. היו אצל אבא שאלות קשות עם התמודדיות נוראות, אבא עשה שיקול רק דעת טהור, מבלי שום שיקולים אחרים, ולא זז. בנסינות קשים, רק היראת שמים הייתה לו נגד העיניים ותו לו מידי.

גם בפרשיה הידועה של הממזרים, מרן לא שלל אותה. חיפש בכל הצדדים, ואיימו עליו, אם לא תתיר זה יפגע בכסא שלך ועוד. כל מיני אימים שונים, מרן היה אז בבית מלון, למד במשך הלילה את כל הסוגיא, ובבוקר אמר להם, חזרתי על כל צידי צדדים, ואין שום צד להתיר אותם, האיסור ברור, אתם רוצים תקחו את הכובע והגלימה שלי ותזרקו אותם, תעשו מה שאתם רוצים, את ההלכה לא נשנה אפילו כל שהוא.

לא רק שהוא עמד בניסיונות כאלו, אלא הוא עשה את הכל בכזו טבעיות, כאילו אין כאן ניסיון בכלל, לא עניין אותו לא השררה ולא המשרה ולא הגלימה, אלא האמת לאמיתה.

וברכתי לרבני קו ההלכה הספרדי ולציבור המבקש לדעת את 'דבר ה' זו הלכה'

שיבורכו מפי עליון, אשריכם, בכנס 'קו ההלכה הספרדי' שהתקיים בקיץ תשי"פ אמרתי שארגון קו ההלכה היום הוא "המשיב" של הדור, הרבנים ת"ח גדולים ובקיאיים בפסקי מרן זיע"א, זה זיכוי הרבים עצום. אני הייתי כמה פעמים עם הרבנים של קו ההלכה בשבתות ובכנסים, התרשמתי מאד מהרבנים המשיבים, כולם תלמידי חכמים מורי הוראות ישרות, חלקם אני מכיר אישית שבאים להתייעץ עם שאלות קשות שבאים לפניהם מקו ההלכה, מפעל עצום כזה שמחולל מהפכה של ממש בהלכה, היום כל איש ואשה יכולים לברר בקלות את פסקי מרן, גם אלו שלא יודעים לחפש ביביע אומר או בילקוט יוסף, יכולים לדעת מה ההלכה תוך דקות ספורות, לא היה דבר כזה מעולם. יה"ר שתזכו להרבות עוד כהנה וכנה. "תתפללו עלי שאזכה להמשיך ולחבר חיבורים לזכות עם ישראל".

בהתייעצות הלכתית עם מרן שליט"א

שידוך מושלם

עוד שיחה נכנסת לקו ההלכה, והרב קימט את מצחו. הקול היה מוכר ולא מוכר בד בבד, והעלה בו תמליל זיכרונות לא ברור. מן הסתם הוא מכיר את הבחור, שהרי אלו שמבקשים להודות הם תמיד כאלו שכבר התקשרו בעבר...

"מה השם שלך?" הוא אומר לבסוף, מעדיף לשאול מאשר ליפול בפח ניחושים. "קצה חוט מדגדג בזיכרוני, אבל אני לא מצליח ל...".

"אני ביקשתי ממך בעבר רב להתווכח".

"רב למה?" לפעמים יש בעיות קליטה קשות בקווים. צריך לטפל בזה.

"רב להתווכח"

"אה, בטח... בקשה כזו לא שוכחים אף פעם... נו, ואיך הייתה השיחה עם הרב זמיר? הלכת לסמינר ההוא?"

"על זה בדיוק באתי להודות, הרב. הלכתי, חזרתי. היום אני פה, מאמין, שומר שבת, מניח תפילין ומתפלל עוד לפני זמן קריאת שמע... ועיקר העיקרים חזרתי אל הגמרא שלי..." הוא נושם נשימה עמוקה. "אני מקווה לתקן את המשגים שעשיתי, פותח דף חדש בחיי..."

הוא שוב עוצר לרגע, אוסף כוחות, וממשיך: "אתה יודע, הרב? הייתי חדור שנאה איומה. אני מתבייש לומר, אבל שנאתי את הדת ואת האלוקים. הייתי בשלבים מתקדמים של פתיחת ארגון שכל מטרותו היא לעודד חוזרים בשאלה, ולתמוך בהם כלכלית וחברתית... היום אני ברוך ה' במקום אחר, אפילו ללמוד חזרתי. עדיין לא יום מלא, אמנם, אבל לא עובר עליי יום בלי לימוד. והכל החל מהשיחה ההיא... איך הייתה לך סבלנות בשבילי, הרב? אני באמת מתקשה להבין..."

"רגע, ומה עם תוכניות הנישואין? אני מבין שהכל נעצר... הרי היה לה תנאי ש..."

"הו, אל דאגה. בשבוע שעבר חגגנו אירוסין ועשינו 'תנאים' אמיתיים. גם היא מתחזקת, ובכוונתנו להקים בעזרת ה' בית יהודי בטהרה ובקדושה. אז תרשום לך תאריך, הרב... אחרי הכל אתה השדכן העיקרי..."

שדכן? ובכן יש בזה משהו.

אכן, קסם של שידוך קם ונוצר כאן - קשר של קיימא בין שני בנינים אבודים לשותף השלישי, אביהם שבשמים. זיווג שהתחיל בתהומות של שנאה וריחוק, והסתיים באהבה ואחוה, שלום ורעות.

כי לפעמים שיחת טלפון ובקשה קנטרנית כמעט מזמינים תגובה חריפה, ואפילו ניתוק - אך סבלנות ואורך רוח לצד שדר של כבוד ומאמץ כן לזהות את הצורך האמיתי, המסתתר מאחורי קליפות ההתנהגות החיצונית המרתיעה, ולתת לו תשובה אמיתית - הם המענה הנדרש, המביא לעולם שידוך פלא שכזה.

תבין שאני באמת יציב בדרך שלי... אתה מבין, היא רק רוצה לשמוע שאני איתן בדעות שלי, ולא אקום לה בוקר אחד עם כיפה על הראש, אתה קולט את הקטע?"

הוא נשמע כה זחוח, עד שחשק עלה ברב לנתק את השיחה מבלי להגיב. שימצאו להם, הוא ורעייתו לעתיד, אטרקציות אחרות...

אולם כלל נקוט הוא בידי רבני קו ההלכה, שלא להשיב יהודי ריקם, והכלל חל גם על ריקא כזה...

הוא מגלגל עמו כמה משפטים נוספים, והתמונה המצטיירת נעשית גרועה מרגע לרגע. הבחור אתיאיסט גמור, בעל ידע תורני נרחב שמעיד כי אי אז, בעברו הרחוק או הקרוב, למד היטב וצבר לו היקף מרשים של גמרות וחז"לים. הוא נראה מוכשר מאד, שנון, ומשתמש בכל הידע שלו כדי לנגח את התורה ואת לומדיה, ובעיקר את ה' יתברך.

בתום דקות השיחה הללו מרגיש הרב כלפי בן שיחו מידה בלתי מועטת של תיעוב, אולם את הכללים אין להפך בשום מקרה...

מי יכול להתאים למשימה של ויכוח מן הסוג הזה? השם הראשון והאחרון שעולה בדעתו הוא הרב זמיר כהן שליט"א. היכולות המופלאות שלו, לצד הידע התורני העשיר והאינטליגנציה הכללית יאפשרו לו לעמוד בכבוד מול משימה כזו, שאינה אמורה להיות קלה.

הוא מציע לבן שיחו את הרעיון, ומבקש ממנו ליצור קשר מאוחר יותר, לאחר שיקבל את אישורו של הרב זמיר למהלך.

הרב זמיר כהן הינו איש רב פעלים ועסוק עד למעלה מראשו. הוא שומע בכובד ראש את ההצעה, ומשיב כי על פי ניסיונו אי אפשר למצות שיחה כזו בפגישה אחת. הצעתו, אפוא, שאותו בחור יגיע לסמינריון שעתידי להיערך בסוף השבוע שלאחר מכן. זהו זמן מתאים לויכוחים ארוכים, והוא מתחייב לפנות עבורו די זמן.

הבחור הביע את הסכמתו למהלך, ובו במקום נרשם לסמינר ערכים בתנאי נופש בסוף השבוע הבא.

אש ותמרות עשן היו ביניהם באותו יום שישי ובמשך השבת שלאחר מכן. הבחור התווכח והתנגח, שולף את כל הקלפים, ומאבד אותם בזה אחר זה לטובת הרב זמיר... ההוכחות היו חד משמעיות, ודווקא בגלל היותו אנליסט מוכשר במיוחד, בעל ידע מקיף - הבין כי זו האמת ואין בלתה.

לא קל היה לסגת ולהודות בטעות, אך הוא עשה זאת בגבורה אמיתית - והחליט לפתוח דרך חדשה בחייו.

*

"אני רוצה להודות".

זו הייתה

"אני רוצה רב

להתווכח".

"רב למה?"

לפעמים יש בעיות

קליטה קשות בקווים. צריך לטפל בזה.

"להתווכח"

"להתווכח?"

"כן, להתווכח"

"כוונתך לבקש שאפנה אותך לרב, כדי שתוכל להתווכח איתו?" מתברר כי לא רק לקווים יש בעיות קליטה...

"בדיוק"

"אהמ... ובכן, הייתי מגדיר את הבקשה כבלתי שגרתית". עליצות מתגנבת לקולו של הרב. איזו שיחה מעניינת. מה הסיפור של הבחור? השואל, מעבר לקו, מהמהם משהו שנשמע כמו 'מהיכפת לי'.

"אוקיי. על מה בעצם תרצה להתווכח איתו? יש לך נושא מוגדר?"

"כן, בטח. אני רוצה להוכיח לו שהתורה אינה אמת".

"מעניין... אני רק רוצה להבין, מה העניין שלך? יש לך אינטרס שהרב לא יאמין? אם אתה לא מאמין, מה רצונך מהרב?"

"סיפור ארוך". הוא מגחך. "העניין

הוא כזה - אני חוזר בשאלה, ועומד להתחתן כעת עם מישהי שגם היא חוזרת בשאלה. איכשהו נכנס בה פחד, שיום אחד אחליט לחזור בתשובה. שום הבטחה שלי לא מרגיעה אותה, והיא החליטה לדחות את החתונה למועד בלתי ידוע. כעת היא הודיעה לי, שעלה לה רעיון - אם תשמע אותי מתווכח עם רב חרדי, נחוש וחזק ולא מתבלבל,

היא א

מחפשים ייעוץ והכוונה בשלום בית? בחינוך ילדים? נוער מתמודד?

כאן המקום שלכם!

שלוחות שלום בית/נוער מתמודד של קו ההלכה

נותנות לכם ייעוץ והכוונה חנים

3030* שלוחה 2 < 1 או שלוחה 2 < 2

שלוחות ייעודיות לגברים ונשים בנפרד

שידוכים כהלכה

הרה"ג הרב אליהו חייאב שליט"א
מו"ץ ומפקח רוחני שלוחת דיגיטל ונפש

על מה צריך להתמקד בביורורים

שלום הרב. אני בת 19 ומתחילה כעת לשמוע שידוכים. מאחר והוריי התחזקו, המושג 'שידוכים' חדש להם לחלוטין, ואני מרגישה שאנחנו זקוקים להדרכה מתאימה לצעידה נכונה בדרך שלא הלכנו בה מעולם.

עולם השידוכים הוא, אכן, זר מעט למי שאינו מכיר את טעמו. הביורורים, הפגישות והתקשורת דרך השדכן הינם מושגים שחשוב לערוך עמם היכרות ראשונית. האם יש תחום מסוים שעליו תרצי לשמוע?

נראה לי שעליו לשמוע על הכל. אולי נתחיל מן הצעד הראשון - שלב הביורורים. אני מבינה שזהו צעד מכריע שנועד לסנן הצעות בלתי מתאימות. יתכן וזהו החלק החשוב ביותר, שכן כאן ניתן משקל גדול לשכל ולשיקול דעת נקיים מכל נגיעה אישית ונטולים מחששות לפגיעה אישית מפאת הפסילה. בוודאי יש עניינים רבים שצריך לברר עליהם, אך בסופו של דבר לצורך ההחלטה יהיו תחומים מסוימים שעליהם צריך לוותר שכן שלמות פשוט אינה קיימת. הייתי שמחה לשמוע מהו הדבר החשוב ביותר שבו צריך הביורור להתמקד, ועל מה אין לוותר בשום אופן?

שלב הביורורים הוא באמת אחד השלבים היסודיים, ושאלתך במקומה. אינך הראשונה ששואלת אותה. בשעתך הגיע

אב לבת ויחידה אל הרבי מטשעבין זצ"ל, בשאלה דומה. הוא תהה מה עליו לחפש עבור בתו. אמר לו הרב: תוציא עט ותרושום את אשר אומר לך. כתוב נא: מידות טובות, ואחר כך: מידות טובות, ולבסוף: מידות טובות. כאן מתחיל ונגמר הכל.

הרבנית טולדנו כותבת בספרה "שבילי החינוך" כי רבי יעקב ישראל קניבסקי, מרן הסטייפלר, נהג לומר באופן חד משמעי כי על כסף אפשר לוותר - אך מידות טובות הן בסיס שאין להתפשר עליו בשום אופן.

הנחייתו הכללית לאבות לבנות שהגיעו לשאול בעצתו, הייתה שיש לחפש מידות טובות, שכל ישר והתמדה - אך מידות טובות קודמות לכל! תהה אחד השואלים: האמנם נחוץ הדבר עד כדי כך? הלא לכאורה כל בחור שלומד תורה ברצינות נעשה מתוקן במידותיו. זוהי סגולתה של התורה הקדושה, שהיא מעדנת את מידות האדם! לפי זה מספיק לבדוק שהמדובר לומד היטב.

נענה הסטייפלר: אכן התורה מעדנת. בטרם התחיל ללמוד היה י'חיה רעה, ועכשיו, כשהוא לומד, הוא בגדר 'חיות הקודש'... אך הי'חיה' היה ונשאר... אין ספק כי התורה היא קיום העולם, אך חז"ל הקדושים מלמדים אותנו ש"דרך ארץ קדמה לתורה". "דרך ארץ" היא

שם כולל למידות טובות, והיא קודמת לתורה. מי שאין לו מידות טובות - אין חוכמתו מתקיימת! האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקרלין אמר בשם אביו: כששואלים אותי על שידוך, אני מברר תחילה אם מדובר בבחור טוב ואם התברך במידות טובות. אם התשובה חיובית, אני מסמן על הדף שלפניי את הספרה 1. לאחר מכן אני ממשיך ושואל שאלות נוספות על שאר תכונות הבחור, ועל כל נקודה טובה שמציינים עליו אני מסמן את הספרה 0.

בסופו של דבר אני מתבונן במספר שנרשם לפניי, ככל שהוא מספר גדול יותר כך מעיד הדבר על היותו בחור טוב יותר, אך אם אני מוצא לפניי רק רשימת אפסים ארוכה, אני יודע שמדובר בבחור שהוא אפס אחד גדול, וכל המעלות שהזכרו אינן בעלות ערך רב.

רגש לנפש

יעוץ ותמיכה רגשית
בכל תחומי החיים
התמודדיות באתגרי החיים

מענה לגברים ונשים בנפרד *3030* שלוחה 2

דין משפחתי - משלוחת הדיינים של קו ההלכה

(שלוחה 1 < 3)

הרה"ג הרב יונתן שושן שליט"א, אב"ד חוקת משפט

מי מרוויח מחיסול סינוואר?

לפני זמן מה ביו"ט ראשון של חג הסוכות עם ישראל התבשר כולו על חיסולו של המן הרשע בדורנו מנהיג החמאס 'יחיא סינוואר' ימח שמו וזכרו משולשלת עמלק ובאבוד רשעים רינה, אלא שהדרך שבה הוא נהרג הייתה באקראי כמפורסם. החייל "יעקב חי הכהן" קיבל הוראה לירות לכיוון המטרה שגרמה לחסל את הרשע הזה, והיו שהגיעו וטענו שהיות ומדינת ישראל עשתה כרוזים בעזה שמי שיביא מידע על חיסולו יקבל 400 אלף דולר, היות והחייל ירה בו והביאו לחיסולו מגיע לו הכסף הזה, ומאידך בצבא טוענים 'מה פתאום שגיע לך ואפי' לא ידענו מה זהות המטרה' זאת ועוד אתה חייל ואתה עובד של מדינת ישראל, ומדינת ישראל נקרא שהשמידה אותו ולא מגיע לך כלום, ושואל האם יש דברים בגו לתת לו את סכום הכסף הני"ל?

דונו עם חברים ובני משפחהעם מי הדין?

אפי' שהחייל עשה את הלא יאומן להשמיד את העמלקי הזה ושכר מצוותו עימו, אבל היות והוא יד ארוכה של המדינה וגם לא יכול לסרב לפקודה של שנותנים לו, א"כ נחשב כמבצע של המדינה להרוג אותו ולא מגיע לו כלום, ורק במקום שהיה משיג את המידע לבדו וגורם הוא מרצונו להריגתו של הרשע אז היה

מגיע לו הכסף.

זאת ועוד שיש אומדנא ברורה שהמדינה הבטיחה למי שיביא מידע חיצוני ש יגרום לחיסולו יתנו לו את הכסף ולא לחייל שנמצא בתוכנו ויהרוג עם הוראה של המפקדים של הצבא שיקבל את הכסף.

ועוד שהמדינה משלמת דמי תיווך על המידע שוויו של 400 אלף דולר וא"כ כאן הוא לא תיווך שום מידע והוא קיבל את ההוראה מהמדינה לירות עליו וא"כ זה נחשב מידע של המדינה.

עוד סברא יש לומר שהיות והם התנו את זה עם העזתים הערבים ולא עם היהודים אין יכול החייל לתבוע את זה ואפי' שזה פרס כללי ומה זה משנה מי יביא אותו היות וכל הכרוז היה לעזתיים שלהם יש את המידע וגם הכרוז נכתב בערבית ולא בעברית הם דיברו עם הערבים ולא עם החיילים שבעזה.

ומעל כל זה יש לזכור שלדעת השלישית לדעת השו"ע (סימן רז סעיף ב) כל תנאי שהוא בלשון אם יהיה כך אני יביא לך סכום כסף זה נקרא אסמכתא אלא א"כ נעשה בקנין ובבי"ד חשוב או בקנין והיה התחייבות מעכשיו לתת לו, והיות ולא היה כאן שום קנין ולא בי"ד חשוב, שהרי המדינה התנתה את זה בע"פ ובכרוזים וגם שזרקה ניירות בעזה ולא עשו שום קנין ושום בי"ד חשוב וא"כ נחשב הדבר לאסמכתא. ואע"פ שהרמ"א חלק שם וסובר שבתנאי סביר אין צריך קניין וזה חשוב יסבירי לתת 400,000 דולר על הריגת רשע זה, מ"מ לדעת מרן זה חשוב אסמכתא ואין תוקף להוציא איתה ממון ללא קניין.

(שלושה << 2)

רגש לנפש

שלוחת הנפש של קו ההלכה

הרב אפרים רכשטפר שליט"א

יעוץ רגשי בקו ההלכה | 0527605667

לשאלות מענה במייל: 5805055r@gmail.com

יש כאן משהו אחר בשאלה...

כמשיב בקו ההלכה הספרדי, בשלוחת רגש לנפש, אני פוגש הרבה שאלות, שבאופן שטחי הם נשמעים שאלות הלכתיות:

האם מותר לא לכבד הורים כדי לשמור שבת? האם יש דבר כזה קפידות שבגלל שעשיתי עבירה מסויימת לכן אני כל הזמן חי בעונש מהשמיים שלא יהיה לי מנוחת הדעת?

האם מותר לשקר לאשתי ולתת צדקה כשהיא לא יודעת?

השאלות אכן נשמעות שאלות הלכתיות, שייטכן ויש פסקי הלכה שיכולים להיות מותאמים לשאלה, אבל בהרבה מקרים, כשאנחנו צוללים אל תוך השאלה, אנחנו מגלים עולמות שלמים של כאבים רגשיים, חוסר אימוץ, פחדים שונים, ורגשות.

נקח את הדוגמא האחרונה, כשהתחלנו להבין את העומק של השאלה, גילינו שיש לבעל צורך מאוד גדול לתת צדקה ובמיוחד לתמוך בישיבות של לתלמידי חכמים, כשלאשתו חשוב מאוד לתת צדקה לאגודות של ה"רוקים", כי היא מאוד מחוברת לטבע, לעולם הסביבה, וחשוב לה מאוד עולם הצמחים, היא משקה כל יום עשרות עציצים, ומשקיעה את זמנה בעיסוק סביב זה... וכאן הגיע המשפט של הבעל לאחר שנשאל מה אתה מרגיש עם זה? היא לא מספיק רואה אותי, היא עסוקה בעולם שלה, כשאני מספר לה על מה שעובר עלי בחיים, היא משתפת על צמח חדש שגילתה באיזור... בכלל כל העיסוק שלה בעולם הצומח מרגיש לי שהיא משקיעה שמה את כל הרגשות שלה, וזה מה שמרגש אותה, מה אעשה?

ומכאן התחלנו להבין שהשאלה הייתה בסך הכל קצה חוט לשאלה שמנקרת לו יום יום, ולכאב עצום שנמשך כמה שנים, שבהם הוא חווה את אשתו כמישהי שלא רואה אותו באמת, בעצם הצמחים עם מספר 1

כשננסה להבין איתה מה הצורך הרגשי שלה, נגלה שעולם הצמחים הוא המקום הכי קסום לה ביום, בגלל שהצמחים מעולם לא מכאיבים, העלים רכים תמיד, השושנה לא עוקצת, ולא אומרת מילים קשות, למרות שיש לה קוצים קטנטנים, הצורך שלה התחיל כשהיא גדלה בילדות על מצע קשיח מידי, ההורים שלה היו עסוקים עם מלחמות ומשפטים בגלל סיבוכים שונים, והיא הייתה הילדה שהיתה חוזרת הביתה, וכל בקשה שלה היה מקבל תגובה של צעקות ועקיצות, והצמחים היו בשבילה המקום המרגיע, וכאן בדיוק התחיל התהליך, כששני בני הזוג מבינים את הרגשות העצומים שיש

בחו"ע מתחת הדיון של הי"כספי הצדקה, הם מגלים את העולם הפנימי החדש שלהם, שיכול להיות בשבילם הזדמנות לחיים חדשים.

מסקנת ההלכה: יש לברך ברכת הלבנה מיד בהזדמנות הראשונה כשעברו ז'ימים ממולד הלבנה, ואפילו בחול ואפילו ביחיד, ולא ישהה אפילו זמן מועט כדי "להדר" במצוה - שההידור הגדול ביותר הוא זריזין מקדימים למצוה, והוא קודם לכל ההידורים.

(שלושה < 1)

עולם הכשרות - שאלות הכשרות מקו ההלכה

הרה"ג הרב שמואל לוי שליט"א, ראש כולל עוד יוסף חי - לוד, ורב ביהכ"ס 'אהבת חיים' - לוד

מה אני עושה עם הסלטים של אמא שלי?

מאד בענין זה, לוודא שאכן בוצעו כלל הבדיקות הנדרשות. **וחשוב להדגיש** שכפי האמור, גם בירקות הגדלים בפיקוח ואפי' המחמיר ביותר, עדיין יתכנו חרקים כאלו היורדים בשטיפה, ולכן חובה גמורה היא לשטוף את הירקות כפי הכללים המצויים ע"ג האריזה.

אמנם יש מקום לדון, שכאשר השתמשו בירקות מגידול רגיל ושטפוהו היטב, ושפשו את העלים היטב תחת דם מים, וקצצוהו דק דק, שאמנם בודאי שנשאר שם חרקים וכאמור לעיל שיש חרקים שאינם יורדים בשטיפה ביתית, אך יש לצרף כאן ב' ספיקות, א. שמא אותם חרקים שנשאר נחתו ואינם כבר בריה והתבטלה ברוב, וגם אם נאמר שנשאר חרקים, שמא לא הגיע לתוך הצלחת שלו חרקים. ובדומה לזה מצינו בש"ך י"ד סי' פ"ד ס"ק כ"ט ובפמ"ג שם. אך זה רק אם אכן בוצע השרייה של העלים במי סבון וגם שפשוף היטב היטב תחת דם מים חזק, וגם קצצו את העלים דק דק. וכל זה רק אם יש לחוש לדרכי שלום וכיוצ"ב, אך בלא זה, יש לאסור.

בסיכום, אין להקל כלל לרכוש ירקות עלים שאינם מגידול מפוקח, וגם אם כבר השתמשו בעלים אלו אין להקל להשתמש בתבשיל או בסלט וכיוצ"ב. זולת בתנאים הנ"ל ובשעת הדחק גדולה.

שלום וברכה. בתקופה האחרונה אני מאד מתחזקת, וכעת נודע לי על ענין החרקים בירקות עלים, כדוגמת חסה, כוסברה, פטרוזליה, וכל כיוצ"ב. והענין הוא שאמא שלי מבשלת רק עלים שלא בפיקוח מענין החרקים, והשאלה עד כמה הדבר חמור, והאם ניתן לאכול מתבשילים או מרקים שיש בהם עלים שאינם בפיקוח, מאחר ואמי שוטפת היטב את הירקות טרם השימוש, האם ניתן לומר שהיות והירקות עוברים שטיפה אין לחשוש לחרקים.

תשובה: אכן, נושא החרקים בירקות עלים, הוא נושא חשוב מאד, וגם כאוב מאד, היות ואיסור אכילת חרקים חמור הוא מאד, מכיון שיש חרקים שעוברים עליהם חמשה לאוין, (כמבואר במסכת מכות דף טז: וברמב"ם פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הכ"ג) כלומר על כל חרק שאדם אוכל, עובר על חמשה איסורים, ובכל ירק הגדל בגידול רגיל יש עשרות רבות (ולפעמים אף מאות...) של חרקים.

ראשית יש לדעת שבעלים יש כמה וכמה סוגי חרקים, ונחלק את הדברים לשתי קטגוריות.

אלו היורדים בשטיפה רגילה, כגון, תריפס בוגר, זבובונים, עכבישונים, ועוד.

אלו שאינם יורדים בשטיפה, אפי' היא חזקה, כגון, זחל תריפס, אקריה, חנימיה, זחלי עש, זחל זבוב המנהרות, ועוד.

• בירק מגידול רגיל מצויים כל סוגי החרקים הנ"ל, כך שגם לאחר שטיפה יסודית עדיין נשארים חרקים שאינם יורדים, וממשיכים לתוך הצלחת... • בירק מגידול מפוקח, אמנם מצויים חרקים, אך רק בכמות מועטת ורק אלו היורדים בשטיפה ביתית.

ועל כן, בודאי שאין לרכוש ירקות אלו, רק מאותם הגדלים בפיקוח, וגם בזה צריך שימת לב לרמת הכשרות המפקחת על הגידול, משום שגם בירקות שגדלו בפיקוח כזה או אחר נמצאו עשרות חרקים, ולכן רמת הכשרות היא חשובה

השאלות של קו ההלכה

הרה"ג הרב ארז נעים שליט"א, רב קהילת ורו"כ תורת חיים

מתי עושים ברכת הלבנה

שלום לרב, תמיד בבית הכנסת בו אני מתפלל מתעורר וויכוח עז מתי יש לברך ברכת הלבנה, אשמח אם הרב יוכל לעשות לי סדר בדבר.

תשובה: מבואר במסכת סופרים "אין מברכים על הירח אלא כשהוא מבושם ובכלים נאים". ונחלקו הראשונים מה הכוונה כשהוא מבושם: תלמידי רבינו יונה כתבו ג' פירושים: א. שהוא מבושם במוצאי שבת שמברכים על הבשמים.

ב. שמשעה שהיא גדולה ומאירה סביבותיה. ג. משעה שיהיה הארץ שלה מתוק ואדם נהנה ממנו שזהו מרין החרש שנים או שלשה ימים.

וכתב מר"ן הב"י "שמברכים במוצאי שבת אין מברכים על ברכת הלבנה עד שיעברו עליה שלשה ימים שצריך להנות מאורה, אמנם דעת הרמב"ם שמהיום הראשון ראוי לברך עליה.

והנה כתב הרב יצחק גיקטלייב שע"פ הקבלה צריך שיעבור עליה שבעה ימים, וכ"פ להלכה בש"ע (סימן תכו), ודלא כהרמב"ם ושאר עמודי הוראה שניתן לברך אפי' ביום הראשון, וכתב הרב חיד"א שאילולי היה רואה הרמב"ם דברי המקובלים היה חוזר בו. אמנם יש פוסקים שסברו שצריך לברך לאחר שלשה ימים, וכך נהגו אחינו האשכנזים. אלא שבארץ ישראל מנהג הספרדים להקפיד שלא לקדש את הלבנה אלא לאחר שבעה ימים שלמים וכדברי המקובלים ומר"ן הש"ע, וכ"כ החיד"א ועוד.

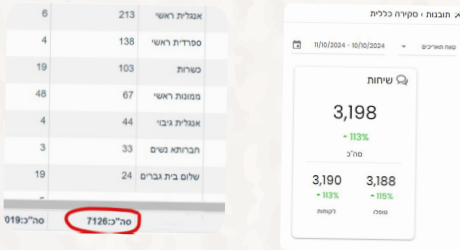

התברר לי שבימים כתיקונם משיבים הרבנים על כ-1300 שאלות בהלכה מדי יום! מספר זה אינו כולל את אלו שמישיבים בשאר שלוחות הקו לכשלושת אלפים פונים מדי יום.

בימים מיוחדים כמו ערב יום כיפור וחגים עליהם להתמודד עם כ-8000 שאלות בהלכה ביממה אחת, ולפעמים אפילו יותר מזה. בתוך 3 שעות – סיפרו לי - ענו על 1057 שיחות.

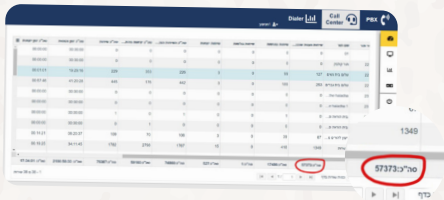
כשהציג לי הרב שושן את הנתון של כמות השיחות בחודש האחרון מהשבוע שלפני ראש השנה ועד ערב שמחת תורה, לא האמנתי למראה עיני. הרבנים השיבו על 85,868 שיחות בטלפון ובדיגיטל, 57,373 שיחות בטלפון ו- 28,495 שיחות דרך הדיגיטל, בהתכתבות עם הרבנים! ביום שישי ערב כיפור ענו הרבנים על 10,324 שיחות, מתוך 3198 שיחות בדיגיטל! המספרים נשמעים דמיוניים לאדם שנמצא בעמדת המתקשר, אך כשרואים את הצילומים והנתונים אי אפשר להתכחש למהפכה השקטה שנעשת על ידי הקו הקדוש הזה.

אלפי שיחות במענה ובדיגיטל ערב יוה"כ

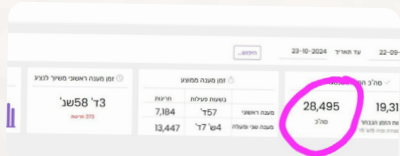

התפעלתי מעבודתם המסורה של רבני קו ההלכה, שניאותו לקבל על עצמם תוספת שעות מענה לצורך תגבור בשעות הלחץ. ביום רגיל בכל שעה עגולה עונים שלושה רבנים, בערבי חגים – עשרה רבנים משיבים בו זמנית, ובערב יום כיפור – שהוא יום השיא: שבעים רבנים!

שיחות בטלפון בחודש האחרון

שאלות דרך הדיגיטל

יציא, אפוא, שגם אם המענה מעדכן את הפונה שהוא מספר חמישים בתור, הוא אינו צריך להמתין מעבר לדקות ספורות עד שיזכה למענה! אמנם, יש לנקות בחשבון ששיחה של התייעצות לפני יום כיפור אינה שיחה קצרה. כל מקרה הוא עולם ומלואו ודורש התייעצות עם המומחים, ורק בזכות כמות הרבנים המשיבים בו זמנית וההכשרה המקצועית לתחום הזה ספציפית, הצליחו לענות על כמות שיחות אדירה בזמן מועט ולתת מענה.

התמונות של האולם המלא ברבנים וצילום המסך של השיחות פשוט מפעים ומרנין את הלב.

הרב שושן סיפר לי שאפילו בזמן סעודה מפסקת יושבים עשרות רבנים וממשיכים להשיב לשאלות שמגיעות סמוך לצום תוך כדי אכילה ושתייה לקראת הצום עד לרגע הצפירה המבשרת על כניסת היום הגדול.

ברצוני להודות לרבנים הגאוניו שמסורים את הנפש ויום ולילה להשיב לאלפי אנשים במתינות וביישוב הדעת, מזכים את הרבנים ומצילים רבים מעוון, אין לי ספק שמן השמיים ידעו לשלם לכם כגמולכם הטוב ותראו נחת מכל צאצאיכם. ולחבריי המתקשרים אני רוצה לומר: אשרינו שזכינו להיות מחוברים למקום גדול וקדוש זה – “קו ההלכה הספרדי”!

ככבוד רב ובהכרת הטוב - עלאי ברוש

לכבוד רבני המפעל האדיר של “קו ההלכה הספרדי”

במשך שנים הורגלנו בביתנו שבכל שאלה הלכתית המתעוררת על הפרק אנו מחוייגים *3030 ל"קו ההלכה הספרדי". לא רק רעייתי ואני השתמשנו בכך, אלא גם ילדינו. שאלה בענייני בשר בחלב? – קו ההלכה. שאלה לגבי תפילה? – קו ההלכה. ייחוד? – קו ההלכה. דיני ברכות? שאלות בחינוך ילדים? בירור לגבי דיני לשון הרע? בכל עניין ידעו רבני קו ההלכה להשיב, ולא פעם אירע שביקשו לבדוק את העניין וחזרו אלינו כעבור כמה דקות עם תשובה שנתנה מענה מקיף לכל צדדי ההלכה.

בטבעיות קיבלנו את העובדה שתמיד יש שם מענה. אפשר להתקשר בכל שעה ביממה ובכל יום בשנה. בחול המועד, בתעניות – ואפילו בפורים באחת השנים ניסינו, וזכינו למענה!

מעולם לא ייגעתי את עצמי במחשבה על אלו שעומדים מאחורי המפעל המופלא הזה, ועל המסירות הבלתי נלאית שלהם. קיבלתי את העניין כמובן מאליי, כמו כל השירותים החיוניים שתמיד פתוחים עבורי בעת הצורך...

אלא שלאחרונה הודמנה לי הצצה אל מאחורי הקלעים, שהותירה אותי נדהם. היה זה ביום חמישי ח' בתשרי. חלפתי בדרכי על פני אחד האולמות בבני ברק והבחנתי בהמולה בלתי שגרתית. נכנסתי פנימה ולתדהמתי מצאתי את עצמי עומד בחדר ענק שבו ישבו לא פחות משבעים רבנים מול עמדות טלפון ומחשב, וענו ללא הפסקה על שאלות הפונים. “מוקד כיפור” בפעולה.

הרבנים היו עסוקים בשיחות. מצחם היה קמוט והם הקשיבו בריכוז רב לכל פרטי השאלה. באותו אולם עצמו ישבו גם תשעה רופאים מקצועיים, והרבנים נועצו עמם על מנת לברר את פסק ההלכה. כשביירתי את שמותיהם הופתעתי לגלות כי מדובר בפרופסורים בכירים ורופאים בעלי שם בארץ ובעולם: פרופסור שמחה מייזל מנהל מחלקת צינתורים ולב בבית חולים מעייני הישועה, פרופסור אבישי אליס יו"ר האיגוד הישראלי לרפואה פנימית ומנהל מחלקות פנימיות בית חולים בלינסון, פרופסור אבי קרטיק אנדוקרולוג מטפל בכל נושא הקרדיוסקולר - השמנה וסוכרת, ד"ר דוד דהאן מנהל מחלקת טיפול נמרץ נשימתי בבית חולים מאיר, ד"ר אבינועם צוברי מנהל מחלקת מיון נשים בבית חולים מעייני הישועה, ד"ר אברהם פיינשטיין מנהל המרפאות הפנימיות באזור המרכז מטעם מאוחדת, ד"ר גיל פומפ מומחה להריונות בסיכון, ד"ר יעקב בן גיגי מומחה לרפואה כללית, וד"ר יערי מרגליות מומחה לרפואה כללית.

ההכרעות ההלכתיות ניתנו בהכוננתו של ראש “קו ההלכה הספרדי” הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א, והרבנים המשיבים במוקד עברו הכשרה מיוחדת לנושא יום כיפור מאת אב"ד “מדרש הוראה” הגאון הרב יוסף משדי שליט"א והגאון הרב אהרן שטרית שליט"א.

לא האמנתי למראה עיני! בדרך כלל מוקד הלכתי רפואי בבית הוראה כולל מספר רבנים משיבים ורופא אחד או שניים שנותנים מענה לכמה עשרות שאלות, אך למתחולל לנגד עיני לא היה אח ורע בשום מקום שהכרתי!

חשתי שאני מוכרח להכיר את המנכ"ל המייסד, העומד מאחורי המפעל. התקשיתי מעט למצוא בין כולם את הרב אליהו שושן שליט"א שבצניעות ובפשטות מושך בחוטים מתוך ענווה גדולה. נדהמתי לשמוע מפיו את הנתונים על מספר השיחות.